Ч. 230 (12.596). Львів, четвер 16. жовтня 1930. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00	зол.
Чвертьрічно	15·00	„
Піврічно	27·50	„
Річно	55·00	„

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Біланс українського шкільництва під Польщею.

II.

Основою педагогії і дидактики є: вчити й виховувати у рідній мові. Немає тепер буквально ні одного педагога на світі, що для дітей *своєї* нації ставив би інше правило. Інше правило було б проти природи, а в наслідках шкідливе та обидне.

У протилежности до виховання й навчання на рідній мові як конечної умови з педагогічного і дидактичного огляду — „справа *утраквізму* повстала виключно і єдино на *політичнім* ґрунті і тільки з того становища можна її оцінювати“ — пише **„Muzeum“** з 1904 р. в передовиці п. з. „**O utrakwizmie w szkołach**“.

Коли в 1904 р. справа утраквізму була дуже актуальна в галицькому соймі, б. крайова шкільна рада вислала була проф. д-ра А. Курпеля за границю для студій по утраквістичних школах. Вернувши з цієї інформаційної подорожі, мав проф. Курпель дуже основний реферат на Загальних Зборах **„Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych“** в Кракові дня 22. і 23. травня 1904 р., в якому піддав утраквізм розторощуючій критиці, доказуючи, що він „спричинить шкоду обом мовам“. Після вичерпуючої дискусії ці збори польських педагогів висказалися проти введення утраквізму.

Шкідливий вплив утраквізму доказували на основі довголітньої практики проф. унів. д-р Мирон Кордуба („Утраквізм в гімназії“) В. Л. Сидорович („Двомовність“) та інші українські й чужі педагоги.

Та найзамітніше, що проти утраквізму виступали в б. галицькому соймі не тільки всі українські посли (през. Романчук, о. Качала, д-р Антоневич та інші), але й деякі польські, а між ними й посол д-р Бобжинський, пізніший віцепрезидент галицької крайової шкільної ради та намісник Галичини. Мотиви їхніх протиутраквістичних виступів та оборони української національної школи і нині дуже актуальні, тому наведемо бодай деякі виїмки з їхніх промов:

Посол о. *Качала:* „У справозданні крайового виділу сказано: „ділять нас обряди, нехай не ділять нас язики“... Панове! Чи думаєте, що язик нас зединить? *Справедливість тільки зединяє, а несправедливість розділяє!...* Волю родичів виноситься у нас дуже високо, навіть до зеніту, але то тільки там, де ходить про польську мову. Де ходить про українську мову, то там вона не значить нічого“.

Посол д-р *Бобжинський:* „Якщо ученик українець (русин) ходить до польських шкіл і не має нагоди ходити до шкіл українських (рускіх), то та агітація, проти якої ми всі виступаємо, має успішну зброю, бо тоді в молодечий ум кидається зерно гірчиці і защіплюється в нім переконання, що терпить гнет, що вправді в братній мові, але не у своїй рідній, мусить побирати образування... Одначе, як *ученик має змогу від 1 кляси аж до останньої образуватися в рідній мові, то тим самим відобране найуспішніше оружя агітації*, притуплене вістря, яке нам найбільше шкодить... Таж ми завсіди виступали як оборонці засади, що *природним правом кожної людини є побирати освіту в рідній мові...* Мусить нам якнайбільше залежати на тім, щоби оминути підозріння, *що там, де маємо змогу зреалізувати ту засаду (як у* відношенні до українців), *то ми її противимося*“...

Посол *Романович:* „Засадничою підставою горожанських прав є те, щоби кожний горожанин міг дати свою дитину *образувати в мові, яка є рідною мовою тої дитини*, в якій та дитина виробляла собі перші поняття, в якій училася любити своїх родичів, любити Бога й людей. Ми ту засаду уважали й уважаємо по нинішній день за таку *кардинальну і найважнішу*, що уявляю собі, якби нині хтонебудь в двох ворожих нам урядів, в яких один ґерманізує, а другий русифікує, став перед нами і *одною рукою давав нам широкі конституційні свободи й інші горожанські права, а другою давав національну школу* і *сказав, що тільки одно в двоїх можеш мати*, то *всі ми вхопилиб за національну школу*, оставляючи решту історичній справедливости... Але тому, що ми не з такою консеквенцією, яка була потрібна, витревали на дорозі признання прав для всіх національних організмів (**indywidualizmów**) зединених у Річипосполитій і що ми *зачали сходити з цієї дороги — зачався і наш упадок*. Це мусить признати кожний, хто яко-тако застановляється над нашою історією“. (**„Sprawozdanie stenograficzne“ гал. сойму з 1884 р.**)

Та ці розважні голоси були вже й тоді лише „голосом вопіючим во пустині“. Польській більшости в галицькому соймі припали більше до вподоби ординарні, україноїдні виступи шляхтича — ґрафа Голевського, що витукував у сторону українських послів: „Робіть собі що хочете, того ніколи не усунете, ми завсіди польонізували й будемо польонізувати українців, бо інакше бути не може!!“ — В слід за тим внесок посла Ю. Романчука на введення українських шкіл відкинено. Одначе і утраквізму тоді формально (законом) не введено, бо проти заявилися найбільше рішучо найвищі наукові й педагогічні установи як: академія наук, університети у Львові і Кракові та „Т-во учителів вищих шкіл“.

До тогож і тодішній австрійський уряд заявився був проти введення утраквізму в Галичині, подаючи у своєму рішенні ось такі характеристичні мотиви:

„Годі затаїти побоювання, що так *примусово накинений засіб зближування* польської та української шкільної молоді міг би спричинити *якраз противні наслідки*. Бо такий примус, як взагалі всякий примус, не усунув би упереджения й неохоти там, де вони вже істнували, а навпаки міг би легко їх ще більше загострити й розвинути“.

Так представляється справа утраквізму з історичної перспективи.

У сучасній Польщі відгребано передвоєнний утраквізм і накинено його українцям всупереч ґарантіям міжнародніх договорів і постановам польської конституції та накінець всупереч виразним постановам польського закону про воєвідську автономію з 26. вересня 1922 р., який передбачує тільки національний поділ шкільництва на українське і польське з окремими національними шкільними адміністраціями. Тисячі українських шкіл зутраквізовано, викликуючи тим самозрозуміле огірчення серед українського населення і шкільної молоді.

В останньому часі ліквідація українських шкіл та звільнювання з посад українських учителів прибрали особливо гострі форми.

Іван Герасимович.

З актуальних проблєм польського дня.

Зміна на становищі голови Найвищої Контрольної Палати. — „Газета Польска“ про „нову“ Польщу.

Велика частина опозиційної польської преси вказує, як на найважнішу подію, що сталася за весь час післятравневого правління — на зміни в інституції Найвищої Контрольної Палати („НІК“). Голова НІК-а, проф. Врублевський, подався до димісії. На його місце іменовано ґен. Кржемінського з Найв. Військового Суду. Одночасно має уступити — як пишуть — кількох вищих урядовців цієї інституції. „Роботнік“, (з 11. ц. м.) у замітці п. н. „Мілітаризація Найв. Контр. Палати Держави“ називає ці зміни просто усуненням останньої перешкоди на дорозі до утрівалення бюджетових „люзів“ та тісно вяже цю справу з процесом б. мін. Чеховича й виявленням бюджетового переступлення (на 560 міл. зол.) в р. 1927-28.

Нема сумніву, що зміна персонального складу такої установи, як Найвища Контрольна Палата, зміна саме в нинішній момент і в напрямку заселення цієї установи військовими людьми, є — коли не найважнішою подією в теперішньому часі — то в усякому разі одною із найважніших. Істнування НІК-а основується на 9. ст. конституції, яка покликала НІК „до контролі цілої державної адміністрації під фінансовим оглядом, розгляду зачинення рахунків держави, представлювання щороку соймові внеску дати або відмовити урядові абсолюторію“... Іншими словами, НІК це справді контрольор усіх видатків уряду, усієї його грошевої господарки. Права і компетенції НІК-а були широко дебатовані у звязку зі згаданою справою б. мін. Чеховича. Тоді проф. Врублевський вияснив виразно, що завданням НІК-а є стежити, наскільки всі видатки уряду спираються на законних основах, якими є виключно бюджет, чи то т. зв. скарбовий закон, ухвалений законодатними палатами. Не лише право, але й обовязок НІК-а, пропонувати наприкінці щорічних звітів соймові дати формальну абсолюторію урядові — або її не дати — ставить цю установу фактично понад урядом. Тому вона мусіла мати згори запевнену повну незалежність від уряду. І дійсно, члени колеґії НІК-а не лише користуються правами незалежних суддів, але й мають у конституції загарантовану неусувальність; лише сойм більшістю 3/5 голосів може їх димісіонувати! Сам-же голова НІК-а має рівнорядне становище міністрові, але не входить до складу ради міністрів і тому не вяжуть його ані її ухвали ані вказівки й доручення голови ради міністрів, а відповідальний є лише безпосередньо перед соймом. Ніхто його теж, за виїмком сойму, не може усунути. І тому на місце проф. Врублевського міг прийти ґен. Кржемінський лише тоді, коли перший з них — сам уступив. Нового голову іменує президент республики на пропозицію ради міністрів.

Яка була закулісова історія цієї димісії — про це покищо не пишеться. Однак у даному випадку, здається, можна навіть дійсно щиро виключити момент пресії. Здається, що справді ніхто на проф. Врублевського не впливав, щоби він зголосив свою димісію, тому, що істнувало аж надто богато причин, щоби таке рішення приняти з власного почину. З хвилиною, коли розпочався спір поміж урядом і соймом на ґрунті засадничих питань державної господарки — становище голови НІК-а стало надзвичайно важке і незручне. Однак це становище стало цілком невиносне, коли голова нового уряду в найгостріший спосіб виступив проти цілої системи бюджетування у Польщі, себто, посередньо, і проти доцільности нинішньої роботи НІК-а. В такій ситуації на чолі НІКа могла би втриматися лише дуже боєва людина. Але й найбільше боєвій людині могла відібрати охоту до боротьби — повна фактична безсилість сойму. Проф. Врублевський людина „академічна“ волів покинути своє високе становище у Варшаві й повернути на скромну краківську катедру, ніж далі находитися у центрі цих усіх приємних справ.

„Роботнік“ і „Ґазета Варшавска“ себто представники обох крил польської опозиції, бють на алярм. Вони малюють уже в найтемніших красках образ безконтрольности державної господарки й добачують у змінах в Найвищій Палаті новий арґумент на доказ, що вся нинішня боротьба йде на площині матеріяльних інтересів. І тому напр. „Роботнік“ з 12. ц. м. кличе, що „теперішні вибори є у буквальному значінні боротьбою за громадський гріш...“

*

Зовсім що інше вважає нині санаційна преса найважнішою річчю у Польщі. Хоча полеміка між проурядовими та опозиційними польськими ґазетами пригадує сварку ґімназіяльних учнів, де один другому повторяє образливе слово „ти сам“, а проте „Ґазета Польска“ не каже вже ендеції й соціялістам, що їм нині залежить виключно на посадах і грошах. Вона це відносить

до минулих, до передтравневих часів. Тоді, мовляв, усі соймові й партійні блоки у Польщі творилися виключно під кутом партійних інтересів, партійних інтереси були утотожнювані з інтересами персональними, а уряди, які були еманаціями партій, себто персональних клік, були експозитурами для задоволення захланних апетитів безпардонних амбіціонерів і шкурників. Теорія, зрештою, відома. Але, як сказано, центральний орган санації „Ґазета П.", цю теорію в останніх днях дещо змодифікувала, настільки, наскільки приноровила її до минулого, а не сучасного й будучого. У довжезних передових статтях „Керенщина" і „Площина вибору" (в 11. і 12. ц. м.), — мимоходом кажучи, ті статті вимагають у читача надзвичайно богато терпцю, — у надзвичайно крученій і плутаній аргументації вона доказує поступаючий поділ польського громадянства на два табори: один, який хоче бачити Польщу „стару" й другий — „нову". „Стара" Польща є виразником безладдя і слабости, „нова" — порядку і сили. Один табор, що зове себе демократичним, ґльорифікує — мовляв — російську керенщину з 1917 року, другий глядить у будучину, в якій є нові форми справности державного устрою й нові критерії суспільної думки.

Лихо лише, що коли нам чорним по білому доказується, що все те, чого хоче польська опозиція, нічого не вартне, вже було деінде і провалилося (часи лібералізму й вибуялого парляментаризму), — не можемо ніяк довідатися, чого хоче табор, що тужить за „новим" порядком, новими системами, новим устроєм, новими підставами іствування й процвітання держави. У безконечний раз знову чуємо, що „написану програму" персоніфікує особа марш. Пілсудського і знову мусимо догадуватися, хто цієї програми не розуміє, той взагалі є видно недостойний доступити тієї ласки пізнання.

Гроші, кажуть одні, є нині річчю найважнішою. Про гроші, кажуть інші, думаєте лише ви, а нам залежить на перебудові основ держави. Одні і другі відкликуються до виборців: вони, мовляв, мають рішити... Але, здається, що одні і другі цього відклику до виборців не голосять занадто щиро.

Що діється в нашому краю.

КАРНА ЕКСПЕДИЦІЯ В БІБРЦІ.

Повідомляють нас, що в понеділок 13. ц. м. явилася ще одна військова карна експедиція в **місті Бібрці**. Подробиці подамо в одному з найближчих чисел.

ЯВОРІВЩИНА.

В яворівськім повіті була карна експедиція 14. полку уланів ($1^1/_2$ ескадрони) в таких місцевостях: 1—3. жовтня **Чолин**, 3—5. **Прилбичі**, 5—7. **Наконечне** — передмістя Яворова, де брали людей і з самого міста, 5—7. **Полуденко, Моряниці, Свидниця, Дрогомишль**, а 10-го були вже в **Нагачові** під Явором. Опісля 12-го вечором перейшли до **Черниляви** (3 км. від міста), звідки патрулі приходили в ночі з 12. на 13. ц. м. до Яворова і забирали людей з т. зв. „малого передмістя." Подробиць того всього не подаю, бо й так не помістите з уваги на цензуру. Зазначу тільки, що командантом цієї частини уланів є ротмістр Погорецкі. В хвилі, коли це пишу (понеділок 13. ц. м., год. 2. попол.), перебуває ще карна експедиція в **Черниляві**. Куди вона звідси піде, ще не знаємо. **Ж.**

КРАКОВЕЧЧИНА.

В суботу 11., в неділю 12. і в понеділок 13. ц. м. були карні експедиції уланів Язловецьких в околицях Краківця. Подробиці завтра.

ГОРОДЕНКА.

В дні 10. ц. м. увійшов великий відділ поліції до будинку української прив. ґімназії в Городенці. Поліція придержала 5 хлопців з вищих кляс, яких, як кажуть, мають відставити до коломийського суду.

ЯНІВ БІЛЯ ЛЬВОВА.

Повідомляють нас, що поліція арештувала на днях пароха Янова о. Кушкевича.

ЖУРАВЕНЩИНА.

Хоча в Журавенщині не було ніяких випадків саботажу чи підпалів, то филя ревізій і арештувань тутешнього нашого громадянства не минула.

Дня 7. жовтня ц. р. стягнена з цілого жидачівського повіту поліція, не леґітимуючись дозволом суду, перевела грунтовні **ревізії: в Журавні:** в домі і в канцелярії адвоката д-ра **Павла Лисяка,** в домі адв. канд. д-ра Степена Божика, в домі і склепі Семена Кузика, в Складниці Союзу Кооператив, в урядовців тогож Союзу, в кооп. „Єдність", в Українськім Кооперативнім Банку, в читальні і філії „Просвіта", в агронома філії „Сільського Господаря" Володимира Дармохвала, в місцевих міщ. Якова Куцика, Тимка Демкова, Івана Джеджори, Прокопа Мундика і Йосифа Дороньчука; в с. **Володимирці:** в місцевого пароха о. Левицького, в **місцевій церкві і дзвіниці (де зривали підлогу)** і в б. начальника громади Петра Мисака, в **Ляховичах Подорожних:** в місцевого пароха о. Кухти, учительки Софії Грубської, Василя Найди; в **Монастирці:** в кооперативі, в Миколи Ломиша і в Миколи Шарана, місцевих господарів; у **Старім Селі:** в місцевих господарів Петра Салія, Петра Колоса, Гриня Чмелика й учительки Емілії Грубської; в **Протесах:** у Василя Федоляка й Івана Федоляка; в **Сулятичах:** у Антона Скурчака, Матія Прилуцького й Евгена Залозецького, а вкінці в **Яйківцях:** у місцевого пароха о. Юрія Боднара.

При ревізіях питали за зброєю, „Сурмою", „Розбудовою Нації", а забирали у відсутности тих-же пластові однострої, чи їх части, артистичні кинджали, старі воєнні мапи, „Літопис Червоної Калини", Масарикові „Спомини" і тим подібні річи. По кожній ревізії у кожного зі зревідованих полишили (дальше пропускаємо).

По переведених ревізіях **арештовано** і вивезено до Жидачева адвоката д-ра **Павла Лисяка з Журавна,** міщанина Якова Куцика, агронома Володимира Дармохвала, урядовця Складниці Союзу Кооператив Слободяна та селянина Миколу Ломиша. Всіх віддано до тюрми в Жидачеві, а звідтам досі випустили Слободяна і Ломиша; інших ще дальше тримають.

При ревізії у Ломиша Миколи (дальше пропускаємо). А на постерунку поліції в Журавні вечором переслухувано Якова Куцика, де його (дальше пропускаємо).

Хоча від часу переведення ревізій минуло 48 годин, нікому зі зревідованих не доручено судової постанови про затвердження ревізії.

РЕМЕНІВ, ПОВ. ЛЬВІВ.

Дня 10. жовтня ц. р. в год. 5. рано явився в помешканні місцевого священика о. Михайла Пашківського тайний комісар поліції з постерунковими та зажадав видачі зброї, вибухових матеріялів, бензини і протидержавних письм;

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 16. ЖОВТНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 33)

МАЦІЦЬКИЙ

Відтак Маціцький вкладає цей лист і лист до Якимця в одну коперту з таким надписом: „Перший, хто знайде мого трупа зволить передати цей лист до рук о. Жермана."

Закінчив усі свої справи і жде кінця лекцій. Лекції скінчені. Приходить вечера, молитва, всі йдуть до своїх спалень.

Учні роздягаються. Маціцький проходжується по салі, аж усі позасипляють. Входить на контролю Віо; чути тоненький дзенькіт його ключів і клапання капців по долівці.

— Добрий вечір! — шепоче Маціцький.

— Добр... веч... — відповідає бас і відходить; чути, як кроки глухнуть у коридорі.

Тепер Маціцький сам. Відчиняє легонько двері і пристає на мить на сходах, щоби переконатися, чи хто з хлопців не прокинувся. Ні; в спальні все тихо.

Тоді сходить крадькома попід стіною. Вітер танцює під дверима. Внизу, заки перейшов браму, глянув на біле подвіря між чотирома чорними крилами будинку.

Під дахом блимає одно світло: це о. Жерман працює над своїм великим твором. Маціцький пересилає йому від щирого серця останній привіт і входить до руханкової салі.

Ця стара моряцька саля віє холодом і непривітною темрявою. Через ґрати одного вікна паде трохи місячного сяйва просто на великий залізний обруч — ах! на той обруч, про який Маціцький думає вже від кількох годин! — що блищить як посріблений...

В однім кутку салі стоїть старий дзиґлик. Маціцький ставить його під обручем і вилізає. Ні. не помилився: міра, як треба. Відв'язує свою довгу шовкову фіолетову краватку, яку носив довкола шиї, наче стяжку. Привязує її до обруча і робить петлю. Бе перша година. Пора вмирати!

Тремтючими руками складає зашморг. Трясе ним як у лихорадці. Гей, прощавай мамо, Якимцю...

Та в цю-же мить якийсь залізний пястук паде на його потилицю. Хтось хапає його в половину і стягає з дзиґлика на землю. Дужий, глумливий, але знайомий йому голос реве:

— Що це за фантазія вправляти в такій порі на трапезі! Маціцький оглядається поза себе задубілий.

Це о. Жерман — без реверенди, в штанцях, з кольораткою, що баламкає на камізольці. Його гарне обличча напів осяєне місяцем має сумний усміх... Одною рукою поставив самовбивника на ноги, а в другій руці тримає карафку, яку щойно наповнив на подвірі.

Побачивши перелякані очі Маціцького, повні сліз, перестає сміятися і повторяє ще раз, але вже лагідно, майже ніжно:

— Що це за фантазія вправляти в такій порі на трапезі?

Маціцький забув язика в ґубі, аж почервонів:

Я не вправляю... отче... а хочу вмерти...

— Що таке? вмерти?... Маєш аж таке горе?

— Ох!... і гарячі сльози капають по лицівках Маціцького.

— Підеш зі мною — каже священик.

Данильцьо киває „ні!" і показує на залізний обруч з краваткою... Тоді о. Жерман бере його за руку:

— Слухай! підеш до моєї кімнати... хочеш скінчити самогубством, то можеш зробити це там багато краще, як тут... там тепло...

Маціцький не дається:

— Дайте мені вмерти, отче професоре. Ви не маєте права боронити мені смерти!

Очі священика блиснули гнівом:

— Ах, так?!

Вхопив Маціцького сильно за пояс і поніс під пахою як пакет, не зважаючи на його спротив і благання...

...А тепер ми в кімнаті о. Жермана: у ватрані тріщить огонь, а поруч нього стіл з лямпою, люльки і папері з мушиними цятками.

Маціцький сів у кутку при ватрані. Він дуже схвильований, говорить багато, оповідає про своє життя, своє нещастя і чому хотів покінчити самогубством. Священик слухає його з усмішкою; коли-ж хлопець виговорився, виплакався, відкрив ціле своє зболіле серце, добрий учитель бере його за руку і каже спокійно:

— Все це, мій хлопче, дрібниці і ти був би зробив велику дурницю, якби вмер задля такої малої причини. Твоя історія дуже проста: тебе прогнали з ґімназії, що, кажучи між нами, робить тобі велику честь... Отже: виїзджай зараз, не ждучи до тижня... Ти-ж до ста чортів не якась кухарка, що домагається свого „тижневого вимовлення"! Щодо коштів подорожі і довгів — не журися! я беру це на себе... Гроші, які ти хотів позичити у того гольтіпаки, я тобі позичу. Все це поладнаємо завтра. А тепер: годі! ні слова більше... я мушу ще працювати, а ти виспатися... Але до своєї страшної кімнати вже не вернешся: там тобі буде холодно і страшно... будеш спати в моїм ліжку! постіль чиста, нині рано змінена!.. А я попишу собі цілу ніч... Коли-ж сон мене збере, ляжу на канапі! Ну, добраніч! і більше не говори...

Маціцький лягає без спротиву. Все те, що з ним діється, подобає на сон. Скільки за один день подій! Бути так близько смерти і попасти в вигідне ліжко в супокійній, теплій кімнаті! Ох, як тут добре!... Що хвилини відчиняє очі і бачить у лагіднім світлі від абажуру о. Жермана, який покурюючи водить тихо пером по білих листках...

(Продовження буде.)

інакше — казав він — переведе ревізію і незалежно від її висліду „ксьонда поедзе з нами." (5. вересня 30 поліцаїв переводило вже раз ревізію). Ревізія тревала понад 4 години. В одній кімнаті відривали навіть підлогу, також в хліві зняли підлогу і казали копати; на стодолі розшивати стріху і т. д. Рівночасно переведено ревізію в Івана Романчука, гром. писаря, де в часі ревізії був Михайло Якимів, заступник війта, який був присутній як відпоручник громадського уряду. Його поліції (дальше пропускаємо). Також переведено ревізію у Кіндрата Сушка, місцевого господаря, свідомого громадянина, де 12 робітників викидало все збіжже зі стодоли на подвіря.

ОРОВЕ.

Дня 2. жовтня чотирьох поліцаїв переводило ревізію в о. Єроніма Моравського від пів до 8. до 11. год. рано. Крім того була ревізія в учителя Вас. Іваненка, в читальні, в кооперативі і в бувших луговиків: Гната Ямельницького, Миколи Грицея і Миколи Бойка. Ніде нічого не найдено.

Б. ПОСОЛ КУНЬКО НА ВОЛІ.

Пишуть нам з Тернополя:

Арештований дня 19. вересня ц. р. бувший посол з Тернопільщини **Антін Кунько** на основі рішення слідчого судді вийшов дня 8. ц. м. на волю, просидівши в тернопільській тюрмі 19 днів. Поліція обвинувачує його за ріжні протидержавні промови на вічах у ріжних місцевостях в повітах Тернопіль, Збараж і Скалат в 1928, 1929 і 1930 рр., не подаючи ніяких конкретних фактів, ні навіть дати і місця зборів. Те все скваліфікувала прокуратура як злочин заворушення публичного спокою з § 65 к. з., а що не було найменших доказів вини, то арештованого був. пос. Кунька випущено вкінці на волю.

ІНШІ АРЕШТОВАНІ ПОСЛИ.

В тернопільській слідчій тюрмі сидить ще був. сенат. **Микола Кузьмин**, арештований 5. ц. м. під замітом злоч. з § 65. к. з. за промову на вічу в Тернополі дня 11. липня 1928, котре в часі його промови розвязано; на тому самому вічу промовляли перед ним бувші посли д-р Ст. Баран, о. Куницький, Заваликут і був. сен. Бараник. Був. сен. Кузьмин відповідає ще й за інші промови з пізнішого часу з терену зборівського повіту. Також є ще у слідчій тюрмі в Тернополі від 1. жовтня ц. р. був. пос. д-р **Дмитро Ладика**, рівнож під замітом з § 65. к. з. за промову, виголошену при посвяченні памятника для поляглих у війні стрільців у селі Застінко, пов. Тернопіль, ще на весні 1926 р. — отже більше, як півтора року перед виборами. Також був. пос. о. пралат **Леонтій Куницький** сидить дальше у слідчій тюрмі в Чорткові, рівнож під замітом з § 65. к. з. за якусь промову, виголошену на вічу, як і був. пос. **Іван Заваликут**, що сидить разом з о. Куницьким в одній тюрмі.

ЩЕ ОДНО АРЕШТУВАННЯ В ТЕРНОПОЛІ.

Дня 7. ц. м. тернопільська слідча поліція перевела ревізію у п. Крохмалюкової в Тернополі при вул. Веселій ч. 10 і арештувала її кузинку Евгенію Крохмалюківну з Купчинець, абсольвентку гімназії, під замітом саботажів. Арештована була колись пластункою і при ревізії у неї забрано деякі пластунські відзнаки і підручник до науки пласту. Від 8. ц. м. знаходиться арештована у слідчій тюрмі тернопільського окружного суду.

Протести на Рад. Україні.

АТЕ. Протипольські демонстрації в Харкові, Києві, Одесі й інших містах Радянської України тревають далі. У Києві на вічу робітників залізничих варстатів спалили на стосі ляльку польського фашиста. Всеукраїнська Академія Наук у відозві заявляє, що Сх. Галичина повинна належати до Рад. України. (Ця вістка, подана вчора в „Хвилі", не підпала конфіскаті).

Німеччина дістала позичку.

З Ню Йорку подають, що банк Лє Гідзісен видав Німеччині позичку в сумі 125 міліонів долярів. Цю суму виплатить міжнародний банковий синдикат в Ню Йорку.

Проти більшовицького терору.

„Н. В. Журналь" подає, що цілий ряд німецьких вчених, мистців і письменників видав відозву із протестом проти масових розстрілів учених, проти терору над свобідною наукою в СРСР. У відозві згадується недавно розстріляних 28 професорів на чолі із Разанцевом і Каратигіном. Протестуючу відозву підписали між іншим: голова Академії Наук у Мюнхені Едвард Шварц, фізик Клянг, письменники Бруно Франк, Генрик Манн, Якуб Вассерман та ін.

З польської преси.

Станислав Ґрабський про „безпартійних".

Орган львівських ендеків „Львовскі Курер Поранни" з 15. жовтня ц. р. приніс на передовому місці першу статтю Станислава Ґрабського з цілого циклю статтей п. н. „Безпартійні розмови". Ця перша стаття має назву „Безпартійна співпраця з народом". Хід її думок такий: Більшість польської інтелігенції не належить до ніякої партії. І тому то проурядовий табор старався її позискати для себе при останніх виборах гаслом безпартійности, плянуючи свій виборчий бльок „безпартійним". Тепер — пише автор — уже всі знають, що це таке „безпартійний бльок". Але безпрограмовість нині не імпонує вже нікому, навіть безпартійній опінії.

Ґрабський каже, що в Польщі є не тільки численні безпартійні одиниці, але й направду безпартійна опінія і то двояка. Є безпартійна опінія сторонників співпраці з кожним урядом і безпартійна опінія співпраці з народом. Коли перша не цікавиться зовсім такими питаннями як: куди прямує Польща, який її історичний шлях, що підносить і що обнижує її становище серед чужих держав і народів, — то друга висуває ці питання на чоло та вважає найважнішим наказом своєї грома..ської совісти працю з народом для народу, співпрацю кожної одиниці з цілою нацією для цивілізаційного поступу, незалежности і великодержавницької сили Польщі. Коли опінія співпраці з кожним урядом турбується виключно тим, як довго даний уряд буде при владі, як він винагороджує прихильників і як карає противників, чим найкраще для нього заслужитися, що і кого вимикати, щоби не втратити ласки і накінець як собі забезпечувати відворот, коли на горі починає змінятись вітер, то безпартійна патріотична опінія прихильників співпраці з народом для народу не цуралася ніколи і критики, де і коли вона була потрібна та мала при тім перед очима все найвище добро нації. Тут доказує Ґрабський величезну історичну ролю тієї патріотичної опінії в житті польського народу.

„Повстанням Косцюшка — пише він — кермувала військова і шляхецька молодь, вихована в школах Едукаційної Комісії, на творах французьких енциклопедистів, що проголошували свободу народів і смерть тиранів. За варшавського князівства кермували політичною думкою народу люди, що, не признаючи через 13 літ розборів, вчилися від Наполеона „як маємо перемагати". Повстання 1830 р. почала військова конспірація. Маніфестації 1861 і 1862 р. а також повстання у 1863 р. були подвигом головно шкільної молоді та варшавського міщанства. Працю, що розбуджувала в останній четвертині XIX. і в початках XX. століття національну думку серед народніх мас, організувала заводова інтелігенція. З ріжних середовищ походили провідники народу протягом тих 150 літ: Колонтай, Сташиц, Косцюшко, Домбровський, Понятовський, Чарторийський, Вибіцький, Андрій Замойський, Міцкевич, Словацький, Травґут, а потім Крашевський, Сенкевич, Асник, Прус".

„А всеж наша історія по розборах, історія змагань за здобуття незалежности — це не безладдя ріжнородних, хвилевих починів після вподоби такої чи іншої людини і не низка вибухів чи замахів... Ми відзискали незалежність, бо незважаючи на змінчиві обставини: тріюмфи Наполеона та його упадок, гегемонію Росії в Европі від 1812 р. до кримської війни, велич другого цісарства у Франції, а децидуючі впливи Бісмарка і Прус на всі міжнародні взаємини — польський нарід не спинився ні на хвилину в своїй боротьбі за здобуття політичної незалежности і не дав себе державно засимілювати в ніякою з займанських держав".

„І хтож це спричинив? Хто звязував усі повстання, змови, злети поетичного ґенія, організаційну працю в самих основах в один нерозривний, консеквентний тяг півторавікової боротьби польського народу за незалежність. Якоїж це було ділом партії, якого мужа провидіння?"

„Не дала спинитись ні на хвилю в боротьбі та праці за незалежність, оборонила наші народні маси перед денаціоналізацією, відперла атаки на незалежність польської політичної думки — польська патріотична опінія загалу польської інтелігенції. Займанські уряди ломили наші повстання, виловлювали патріотичні змови, поборювали нераз успішно народні партії — але всі їх зусилля розбивалися остаточно на відпір формально незорганізованої, але спояної спільною любовю до Польщі патріотичної опінії. І на далі вона не перестала бути реальною силою. До неї я стало відкликувався ще перед світовою війною в тих боротьбах, які в Галичині вела народо-демократична партія проти „намісниківсько-го бльоку" за польськість Східної Галичини. А нині від кількох літ усунений від участи в житті якоїнебудь політичної організації — належу до безпартійної нашої інтелігенції. І тому бажаю з тими тисячами поговорити про те, що ми, безпартійні сторонники співпраці з народом, маємо думати і робити в тій особливій хвилі".

В міру появи заповіджених статтей Ст. Ґрабського, будемо наших читачів знайомити з їх змістом.

З виборчої гумористики.

Пишуть нам:

У Станиславові розліплено в перших днях цього місяця великі афіші, що взивали польських виборців до єдности під гаслом „Jeden polski front i jedna polska lista!" На афіші є 75 підписів; а з цих підписів виходить, що ініціяторами є тут санатори, так званий „Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem". Богато підписів походить від недавніх ще вшехполяків, які називали санаторів майже до останніх часів „полатайками".

В самім тексті відозви по фразі, що у нас „szaleje burza nienawiści", слідує алярм, що „Odwieczny wróg wyciąga ręce po nasze ziemie zachodnie i po dostęp do morza". А між підписами поміщені також імена і назвища чотирьох тутешніх визначних німців, а саме директора німецької ґімназії Фердинанда Шмаленберґа, цехмістра металістів Юліяна Шерера, купців Ґустава Бутца і Вільгельма Гавсвальда. Що правда, останні два вже частинно заражені асиміляцією під видом „Куди вітер віє"..., але два перші досі були вірні своїй німецькій народности.

Має Станиславів свою потіху, коли аж ґермани будуть робити у нас „Jeden polski front"! На щастя, нема між підписаними на відозві ні одного українського громадянина.

Більшовицька позичка не вдалася.

„Правда" пише, що розписана більшовиками „внутрішна позичка" закінчилась невдачею. Замість 600 міліонів рублів зібрано тільки 300. „Правда" пише, що через агітацію правої опозиції селяни не хотіли дати на ту позичку ані рубля.

Династія Сталіна.

Навіть „Правда", орган Сталіна, признає, що настрої серед робітництва є до Сталіна ворожі. У Москві робітники видали летючку, в якій сказано, що вся родина Сталіна живе в достатку у палаті б. князя Воронцова, бавиться та гуляє, а робітники гинуть з голоду. Летючка називає матір Сталіна „цісаревою пролетарської держави" та вимагає віддати під суд „династію Сталіна."

Чубар наказує.

Голова Ради Народ. Комісарів Рад. України видав місцевим властям наказ примусити селян зложити податок продуктами та звезти збіжжя до комун за всяку ціну. Чубар наказує вислати на села окремих „збіжевих диктаторів", а комуністів, які відмовляться взяти участь в кампанії, ставити перед суд.

Інавгурація академ. року у Львові.

ПОЛЬСЬКІ КОРПОРАНТИ БЮТЬ ШИБИ В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ.

У вівторок 14. ц. м. точно в годині першій пополудне група польських студентів вищих шкіл (корпоранти) по відбутих інавгураційних торжествах на університеті повибивали шиби в усіх крамницях, що містяться в будинку „Просвіти“ (в тім у крамниці „Маслосоюзу“ і книг. „Наук. Т-ва ім. Шевченка“), в усіх крамницях, що містяться в будинку „Дністра“ (в тім у „Союзному Базарі“, „Доставі“), а далі вибито шиби в камениці „Наукового Т-ва ім. Шевченка“ при вул. Чарнецького ч. 24 і 26 (в бібліотеці і в музею).

В менті, коли це пишемо, не встигли ми вібрати відомостей про шкоди, нанесені корпорантами ріжним нашим установам. У самому будинку Т-ва ім. Шевченка вибито майже 50 шиб, а каміння кидано аж на другий поверх.

З судової салі.

Шибениця у Львові.

Юрко Курач та **Іван Вота**, оба з Козаків, любачівського повіту, від довшого часу стріляли звірину і закладали сильця в лісах гр. Замойського, за що переслідував їх лісничий Ян Зелінський. Дня 14. II. ц. р. найдено в лісі трупа Зелінського. Підозріння впало на Курача і Воту, бо коли якась крадіж сталася в лісі, то Зелінський казав: „Курач і Вота — це їх робота.“ В слідстві обвиняли себе оба взаїмно і в понеділок 13. X. ц. р. станули перед судом присяжних у Львові, обвинувачені за злочин скритоубивчого убивства. По дводневній розправі присяжні затвердили дотично Курача питання щодо злочину скритовбивчого убивства, а дотично Воти співвину, поповнену тим, що дав Курачеві стрільбу.

Трибунал у складі: Пелеха-Личковського і Бендашевського під проводом судді Тертіля видав вирок, яким засудив **Курача на кару смерти, а Воту на три роки вязниці.** Обвинувачував прок. Мостовський, Курача боронив адв. д-р Вайнзафт, а Воту д-р Л. Ганкевич.

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ Б. ПОС. КОХАНА.

У вівторок, 14-го жовтня пополудні, арештовано у Львові бувшого посла львівської округи Вол. Кахана.

ЩЕ ОДИН Б. ПОС. АРЕШТОВАНИЙ.

Варшавська поліція арештувала б. посла Бжезінського (НПР правиця) за протиурядову промову в Познані. Бидґовський прокуратор виступив з карним слідством проти б. пос. із ППС. Матушевського за протидержавну промову. Матушевський відповідатиме з вільної стопи.

ПІСЛЯ „ДЕМОНСТРАЦІЇ“ У ЛЬВОВІ.

Польська преса повідомляє, що у вівторок в 11. год. передполуднем на перегоновім шляху на Персенківці робітники, що направляють стайню, спричинили пожежу. Наслідком необережности одного робітника розлився тер, що варився в кітлі, запалився та захопив доволі великий простір. Робітники вгасили вогонь. Розійшлася, буцімто, чутка, що „саботажисти“ підпалили трибуни на перегоновім майдані. Під впливом тих чуток зібралися академики та били шиби в українських установах.

Годиться зазначити, що крім згаданих уже українських установ, у яких побили шиби, вибили теж шиби в партерових вікнах і на I. поверсі **в духовній семинарії при вул. Коперника ч. 36.** Хідник іще в 9. год. веч. був закиданий камінням, цеглами та засипаний побитим склом.

У звязку з „демонстраціями“ польської академічної молоді звернувся львівський воєвідський уряд до ректорів вищих шкіл у Львові з просьбою, щоби вплинули на молодь, аби не давала вживати себе до таких виступів, бо влада рішена карати такі ексцеси.

БУРЕВІЙ НАД ФРАНЦІЄЮ.

Буревій навістив околиці Гренобля. Ріки вилили з берегів. Було богато жертв. Улиці міста засипані румовищем, позриваними дахівками. В долині Ізери повітряна труба знищила богато місцевостей. Шкоди, заподіяні до трьох хвиль, виносять 10 міл. фр. Вихор валив мури, зривав кріваі, перевертав тел. стовпи та дерева. Три тисячі дерев у долині є вирваних із корінням. Комунікація між Греноблем і Ліоном перервана. Залізничий шлях завалений тел. стовпами, деревами, замотаними дротами. В одним селі завалилася церковна вежа й убила одного чоловіка. З Вердену повідомляють, що поверхня води в Мозі зростає.

ПІСЛЯ ВИКРИТТЯ ЗМОВИ ПРОТИ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

Дальші арештування.

Слідство в справі замаху ведуть скоро, щоби всі обвинувачені станули перед судом уже в найближчих днях. Арештовані будуть обвинувачені у змові для створення боєвої організації для замахових виступів (§ 100. к. з.). Слідство веде сл. суддя для справ великої ваги Скожинський.

У ночі на вівторок поліція переводила далі ревізії й арештування серед членів ППС. У Білій Підляській арештували **б. пос. Ходзинського** (ППС). Його привезли у Варшаву і переслухують. Кажуть, що арештували Ходзинського в тіснім звязку із викритим замахом. **У вівторок** біля сойм. будинку арештували **бувш. посла Дзендзелевича.** Поліція перевела ревізію в шопі Каси Хорих, де арештований Трохимович був дозорцем. Найшли там на стриху за белькою два бравнінги, з тих один зовсім новий, завинений у ч. „Роботніка“ з 11. жовтня. Арештовані зізнали нібито, що бомби й револьвери для виконання замаху дістали в мешканні Маліків (Лешно 55). Жив у цьому скромному мешканні Малік, старенький боєвик ППС. із сином, залізн. робітником.

У звязку з викриттям замаху відбувалися маніфестації й овації у Варшаві, Кракові й Ченстохові.

В Ченстохові здемолювали льокаль окр. комітету ППС ЦВК.

Арештованих у звязку з замахом Пенткевича та Міхаляка випустили вже на волю.

ПОЖЕЖА ТАРТАКУ НА СИГНІВЦІ.

За Городецькою рогаткою у Сигнівці вибухла пожежа в тартаку Екштайна. Згоріла столярня. Шкоди є на 50. 000 зол. Поліція ствердила, що саботаж тут виключений.

ҐРАНАТА В БУРЯКАХ.

У цукроварні в Ходорові найшли підчас виладовування буряків дві ґранати. Одна з них була повна і булаб вибухнула, колиб дісталася до машини для крायння буряків. Друга ґраната була розкручена, але мала вибуховий матеріял. Вагон буряків прийшов зі Зборова. Ведуть слідство.

ПОЖЕЖІ.

У Глібовичах Великих (пов. Бібрка) згорів оборіг сіна (сім фір), власність Андр. Коржа. На місце вислали поліційну собаку.

ПАТ повідомляє з Берестя, що в селі **Заденин** (пов. столинського (?)) пожежа охопила 60 господарств. Згоріло 8 хат, 34 стодоли, 36 стаєн, 506 кіп збіжа та 7 штук худоби.

Пожежа навістила теж село **Казангородок** (сарнецького повіту). Згоріло 29 хат, 4 стодоли зі збіжем і 9 стаєн.

Та сама аґенція повідомляє, що в селі **Чарнакові** (пов. Здолбунів) вибухла пожежа на обістю Параскевії Ткачук. Наслідком сильного вітру вогонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло 31 господарств із мертвим і живим інвентарем. Згорів і шкільний будинок. Шкоди є на 90 тис. зол. Вогонь спричинили діти, що бавилися на подвірі.

РЕВІЗІЇ.

У Поршні (пов. Львів) переводила поліція ревізії в управителя школи Жизневського, у пароха о. Возняка, в голови „Лугу“ Марковського, управителя кооперативи Мих. Гарапача, в кооперативі, заступника голови „Лугу“ Ів. Гарапача, акад. Ілька Жолдака й акад. Ант. Торби. Найшли буцімто протипольські відозви, револьверові набої та втятий кріс.

ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ.

У Берліні поліція в поготівлі, бо сподіються дальших демонстрацій біля райхстаґу і в середмісті в звязку з другим засіданням парляменту. На вулицях міста є кінні і піші патрулі поліції, автомобілевого поготівля, поліцаї на роверах. Прийшло кілька разів до сутичок між боївками ґітлерівців і поліцією, яка вжила ґумових палиць.

Пруський сойм почав 14. жовтня наради. Поліція забезпечила будинок. Комуністи зголосили внесення заяви недовіря пруському урядові. Є теж внесення на розвязання сойму та щоби уряд перестав платити репарації. Підчас промови ґітлерівця Кубе прийшло до демонстрацій і протидемонстрацій комуністів. Президент сойму приказав опорожнити ґалерію. Голосування над заявою недовіря буде в четвер.

Президія берлінської поліції в комунікаті стверджує, що підчас демонстрацій арештували 109 осіб, у цьому 54 ґітлерівців і 55 прихильників нац. соціялістів.

Проти арештованих або тимч. випущених на волю почали слідство в прискоренім трибі. Першого дня станули перед судом 14 арештованих. М. і. обвинувачений є теперішній бравншвайнґський міністр д-р Франзен (ґітл.), зате, що ручив, нібито арештований ґітлерівець Льозе є послом.

У Берліні проголосило страйк 14 тис. металюрґічних робітників.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ПРАКТИКИ

Якийсь монтер, Прима Владислав (Жулінського 6) вніс 212 рекламацій проти поміщення виборців на списках тому, що „не мають горожанства“. Для піддержки протестів не має ніяких доказів, лише домагається, щоби рекламовані вилеґітимувалися перед головою виборчої округи ч. 91.

ЗА ОКЕАНОМ.

З Українського Народнього Союзу.

З виказів, поміщених в американській „Свободі“, довідуємося, що Український Народній Союз, найбільша наша асекураційно-допомогова орґанізація в Злучених Державах, мав з кінцем серпня 1930 року **35.271 членів.** З того повнолітніх членів було 21.432, а членів-дітей в молодечому департаменті 13.839. Дивним дивом число членів У. Н. Союзу від якогось часу зовсім не збільшується. Зате сильно зростає майно У. Н. Союзу, яке з кінцем серпня цього року виявляється сумою **2,603.057·39 долярів.** Це майно розложено так: готівка 476,711·01 дол., морґечі 1,242.870·65 дол., бонди 533.321·50 дол., реальність 125.000.000 дол., молодечий департамент 225.154·23 дол.

300-ліття міста Джерзи Сіти й українці.

В тижні між 21. і 27. вересня ц. р. відбулося в Джерзи Сіти, Н. Дж., величаве свято з приводу 300-ліття заснування того міста. На програму складали ся вуличні походи, паради й летничі пописи, в яких брали участь місцеві громадяни, бізнесмени і мілітаристи. У святі брали визначну участь і ґрупи ріжних національностей (поляки, москалі й українці), що пописувалися своїми хорами й танцями. Найбільш удатний був виступ українського мішаного хору з Джерзи Сіти і ґрупи українських дітей-танцюристів з того самого міста. Публика була захоплена виступом українців, а місцева преса піднесла з великим признанням красу й виконання українських пісень і танців.

Обїздять Америку.

Співачка **Віра Барчанівна та Иосиф Давиденко** виїхали 13. вересня в подорож по Америці з американською виставою „Sweet Adeline“. Разом з іншими українськими співаками вони дають концерти по українських громадах міст Бостону, Дітройту, Пітсбурґа, Філядельфії, Шікаґо і т. д. — Після 8-місячної концертової подорожі по Америці артист-кобзар **Василь Ємець** приїхав до Ню-Йорку. В Америці він буде ще тільки кілька тижнів і перед виїздом звідти дасть свої концерти ще в Ню-Йорку та у вісьмох довколичних містах. — До Америки приїхав зі Швайцарії відомий український журналіст **Володимир Степанківський.**

Громадянський обовязок українських установ.

Від Головної Управи „Рідної Школи“ дістаємо до опублікування слідуючі стрічки:

Кожна українська одиниця повинна частину своїх приходів жертвувати на загальнонародні ціли. Особливож до такого обовязку повинні почуватися всі, що вважають себе свідомими, культурними українцями та освідомляти в тому напрямі незрячих ще своїх „менших братів“ і сестер.

Оскільки такого розуміння вимагаємо від кожної української фізичної одиниці, — то тим більше маємо право вимагати цього від наших центральних, повітових і місцевих установ, кооператив і підприємств.

З усіх дуже важних справ — найважнішою громадянською і національною справою є в сучасний момент безперечно „Рідна Школа“. Обовязком кожної української одиниці є стати членом „Рідної Школи“ і правильно вплачувати на її цілі 1% з усіх своїх брутто приходів. Такий самий обовязок лежить очевидно на всіх українських товариствах, установах, кооперативах і підприємствах, для яких „Рідна Школа“ підховує безпосередньо чи посередньо свідому молодь і працівників. Що більше — наші установи повинні в тому напрямі світити гарним прикладом для поодиноких зорґанізованих і незорґанізованих громадян.

О скільки українські установи й підприємства сповняють цей свій обовязок, то заслуговують на найбільшу підтримку українського громадянства. — До таких установ, які правильно й совісно сповняють свої обовязки супроти „Рідної Школи“, належить Кооператива „Будучність“ в Тернополі, вул. 3. Мая ч. 10, яка удержує фабрику відомих зі своєї найкращої якости туток і паперців „Калина“. Ось цифрові дані:

У 1929 році прислала Кооператива „Будучність“ як 1% з проданих паперців	2848·35 зл.	
а в 1930 році по кінець вересня	2905·88 „	
Разом:	5754·23 зл.	

Така поважна піддержка змагань „Рідної Школи“ з боку промислової установи вказує як найкраще, де мають покрити своє запотребування ті, що не можуть відзвичаїтися від куріння.

На жаль — таких установ, кооператив і підприємств, що так совісно вплачувалиб 1% зі своїх брутто приходів на „Рідну Школу“, як це робить тернопільська „Будучність“, ще дуже мало. Якщоб всі наші установи сповнялиб свій обовязок, то це становилоб основу істнування „Рідної Школи“ та її шкіл, захоронок і виховних заведень.

У часі, коли йде наступ на українське життя, — нам у першій мірі рятувати й удержати наш бастіон „Рідну Школу“ та його борців — рідношкільних учителів, що — не дивлячись на жахливі відносини — в перших рядах боронять національних позицій, здержуючи денаціоналізацію української дітвори й молоді.

У свому часі постараємося виказати циферно, оскільки наші центральні, повітові й місцеві, продукційні та інші економічні установи, кооперативи і підприємства виконують свій обовязок супроти „Рідної Школи“, згідно з всенародньою постановою з дня 3. червня 1920 р. — Така перевірка для орієнтації українського загалу — конечна і дасть дуже цікавий матеріял для відповідних висновків про дотичні установи та їхніх керманичів.

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ АМЕРИКАНЦЯ.

Ріжниця двох культур. — Душа й тіло в американця й европейця.

Америка є нині в моді. Одні захоплюються її ґігантичним розростом і набирають до неї містичної пошани. Інші ставляться скептично до її зовнішніх, реальних успіхів і твердять, що в парі з ними йде занепад духової культури.

Ріжниця між нашою й американською культурою безперечно велика. Бо коли взяти під увагу факт, що Америка перед кількасот роками була дикою країною, а потім факт, що американець своїм фізичним виглядом нічим не ріжниться, скажім, від українця, — то автоматично прийдемо до висновку, що ріжниця мусить заключатись у духовій частині людини й вона буде такою великою, як великою є ріжниця вигляду нашої країни від американської.

Американець є перенятий культом боротьби, завданням якої є зовнішній реальний успіх. Але чи лише внутрішній конфлікт, чи також конфлікт людини із зовнішнім світом збогачує його духа — це ще питання. Бо що варта внутрішне життя, коли його вартість не доказана зовнішнім світом? Бувають випадки, де геній та ідіот до себе дуже подібні: оба мають великі ідеї, лиш перший переводить їх у життя, а другий ніколи. Не всі можуть бути геніями, хоч усі можуть і повинні мати великі ідеї; але тільки зовнішній світ може доказати їх слушність і коли не зробить їх геніями, то бодай врятує їх від ідіотизму.

Тому, що американець у боротьбі за успіх ставить по одній стороні своє „я“, а по другій зовнішній світ — він мусить дбати про цілість і силу свого духа. Він оминає духових розколів, доведених на Сході Европи, а головно в Росії, до абсурду і запускається тільки в такі питання, які заступають йому дорогу. Бо не смакування у проблемах, лише їх розвязування є його метою. Люди, виснажені власною внутрішньою боротьбою, тратять силу на зовнішню боротьбу і гнуться легко перед людьми навіть меншого знання, але сильнішої волі.

Погляд про упадок американської духової культури є таксамо фальшивий, як фальшивим є в нас поділ праці на умову й фізичну, що відбирає останній право на всяку умову участь.

Життєва боротьба американця є подібна до боксерського мечу. І в однім і в другім випадку безпощадна, а навіть у нашому розумінні жорстока боротьба за успіх, але в межах приписаних законів. Ті самі закони, їх форма, інтерпретація і твердота є основою американської культури, а не анемічна негація самої боротьби.

Безпощадна боротьба робить людей еґоїстами. Але еґоїзм у нас розуміють чомусь усе в некультурнім вигляді, а забувають, що з еґоїзму можна також робити великі і шляхотні діла, не чекаючи на признання, оплески й нагороди. І такий саме еґоїзм є ідеалом американця.

Знання, яке нікому не приносить користи — нічого не варта. Американець старається в першій мірі набути таке знання, яке потрібне для його успіхів. Воно мусить бути здорове, звязке, ясне, бо краще захопити меншу територію знання і його як слід провірити, ніж велику і потім у ній блукати. Шалена конкуренція заставляє поширювати те знання і лише в недостачі цієї конкуренції може бути загроза упадку американської культури. Але покищо американці про неї дуже заздрісно дбають.

Красу американець відчуває таксамо, як славянин, але він її добачує не в ґенезі даного поняття, тільки в його викінченій формі. Тому нераз він находить більше артизму в чищенні черевиків, ніж у малюванні образів, і реаґує на це більше внутрішнім вдоволенням, ніж довнішньою історією.

Про інтегральність душі дбають американці вже від дитини і не виховують дітей на гарних і милих, але на сильних і здорових горожан. Між одним і другим способом виховання є велика ріжниця, хоч помітна лише дуже вправному педаґогові. Бо важко вгадати, скільки і як треба вчити дитину товариських форм, щоб не зробити з неї валяканого манекіна, в якій мірі і яку треба подавати лектуру, щоб не сплодити в дитячій душі хробака, який приспішить її хоробливу зрілість і за першим подувом вітру струтить її на спід життя.

Прикро може вражати нашого педаґоґа факт, що американська дітвора підчас павзи розбивається. Але американський педаґоґ радіє, що двох не кидається на одного, що один не нападає несподівано на другого. „Боротьба зза угла“ викликає погорду в самої американської дітвори.

Накінець скажу, що можна осуджувати саме заложення американської культури і її оспорювати, але тоді треба осуджувати й оспорювати також її успіхи. Можна ті успіхи називати грубим матеріялізмом, але тоді треба приняти фільософію Діоґена і самому замкнутися в бочці. Бо скрито бажати життєвих приємностей і рівночасно кидати каміння в бік матеріяльної культури — є вже тим самим дуже несмачним дисонансом. Можна також повести ріжку межу поміж цивілізацією і культурою, але тоді треба себе спитати, чи серед нужди й упокорення тіла можуть творитися духові цінности? — Є і такі випадки, так. Але духовий рівень має заступати культурою одиниць — теж не дуже культурно.

Б. Ляхович.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ето нє харашо!

Буває часом, що й мене, раба божого, пошанують люди: передрукують мій фейлетон, а деколи то й на чужу мову переложать. Я вдаю, що нібито мені байдуже, але в дійсности таки радію. Виходить, що не тільки „Діло“ відступило мені місце на фейлетони.

Але бувають випадки, коли я і радію і серджуся.

Напр.: американська „Свобода“ любить мої фейлетони, а ненавидить переписки зі мною, деякі сусідські часописи люблять тільки виривки з моїх фейлетонів, а про переписку нема й що говорити.

Останніми часами удостоївся я ласкавої уваги і наших малоруських великоросів. У своїй ґазеті „Русскій Ґолос“ уже кілька разів підхвалювали мене, але так, що я не знав — радіти чи сумувати! Коли тебе противник хвалить, то справа завсіди є неясна. Або твоє писання є добре для нього, або його писання є недобре для тебе.

До „твердих“ мав я змалечку сентимент, оправданий родинними звязками. Мав я їх у своїй родині богато і ні на одного не можу нарікати. До того й „тверді“ кличі були симпатичні.

„Съ нами Богъ!“, „Учися, трезвися, молися!“ — промовляли до мене якимсь трохи незрозумілим, але все таки приємним голосом.

Через усю суматоху життя, через виборчі вигуки, російську інвазію, денікінщину, доніс я той сентимент аж до нинішніх часів і — признаюся — тяжко мені з ним розстатися.

Не вважав я ніколи „твердих“ ренеґатами, продажною компанією, а тільки дуже вигідними людьми. Вониж хочуть легким коштом стати співвласниками великої російської культури. Боролися українці за університет, а вони погірдливо всміхалися: пощо — мовляв — боротися, коли в нас є сотки університетів! Час до часу викидали „фокус“, що українство це польсько-прусько-австрійська видумка, але ні вони самі, ні ніхто інший в це не вірив. Воно нікому не шкодило, а „твердим“ не помагало. Українство собі росло, а „тверді“ собі маліли і так якось життя укладалося.

Я зі своїм сентиментом носився й далі і тим можна пояснити собі, чому так мало в моїх фейлетонах було про „твердь“ галицької землі. Нехай — думаю — доживають собі люди спокійно віку, їм і так не богато вже бракує.

Але трапилася мені неприємна історія і я змушений обуритися.

В однім з останіх чисел „Русского Голосу“ появився переклад мого фейлетону „По дурному правиве“. Зробилося мені і приємно і прикро. Приємно, що мене перекладають, а прикро, що переклали саме той фейлетон. В нім сердився я на нинішний страх письменника, який боїться закиду про нечистоту мови і тому... не пише зовсім.

„Русскій Ґолос“ переклав собі мій фейлетон напевне не тому, що і він має ті самі труднощі. Але за його тенденцію не маю права ображуватись.

Зате маю інші претенсії.

Місце, в якім говорилося про те, як легко українському письменникові творити в памяти, „Русскій Ґолос“ викинув зовсім, а все таки так покалічений фейлетон підписав моїм іменем.

Значить: що гоже — то може, а що негоже — йди собі небоже.

Маю враження, що це є маленьке „фе“. Коли вже конче хотіли пп. співробітники помістити мій покалічений фейлетон, то могли вишукати собі який інший підпис. Адже мають ці співробітники досить своїх псевдонімів! Або нехай би був підписався сам оператор...

Не подобалася мені така поведінка. Чую, що ще один-два такі випадки, а мій старий сентимент чорти возьмуть.

Прастіте ґаспада! Но ето уж сапсєм нє харашо!

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **ДОХОДІТЬ СВОЇХ ВИБОРЧИХ ПРАВ! Кожний українець, управнений до голосування, який дістав повідомлення, що проти вписання його внесено спротив, повинен зголоситися у голови своєї виборчої комісії з особистим доказом („довуд особісти“). На основі цього документу повинен доходити свого виборчого права.**

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашне число „Діла“ (229) підпало конфіскаті за дослівний переклад статті п. н. „Пацифікація“, що була опублікована на сторінках варшавського соціялістичного щоденника „Роботнік“ з дня 12. жовтня ц. р. Крім того цензура скресала один уступ зі статті п. н. „Як живе і працює Лемківщина“. Це вже 20-та в цьому році конфіската нашого щоденника.

— **Стягнули портрет митроп. Шептицького.** На вул. Академічній у Львові у фотографічнім ателіє Лісса між іншими портретами був виставлений портрет Впр. митрополита Шептицького. Дня 14. ц. м. корпоранти, які вертали після нападу на українські установи, звійшли до цього ателіє і примусили власника видати їм портрет митрополита. Забравши цей портрет, студенти корпоранти, викрикаючи: „Гайдамацкі митрополіта!“ і т. д. відіхали автом ч. 91094 в невідомім напрямку.

— **Арештування на Левандівці.** Як довідуємося, на Левандівці арештовано 71-літного емеритованого управителя школи на Левандівці Михайла Воробця. Він арештований під замітом участи в саботажах.

— **Проти клевет „Курерка“.** „Дзеннік Людови“ пише: „Перед кількома днями „Куререк Краковскі“ приніс сензаційну в його значінню вістку, а саме у вступній статті цього краківського „бляґерка“ сказано, що в глибоких лісах в околиці Переґінська, що належать до митроп. Шептицького, укриваються пластові табори, які приготовляють проти Польщі акцію і собі до помочі добирають німецькі скавтові орґанізації. На доказ, цей орґан брехні та наклепів репродукує фотографію, на якій бачимо німецьких скавтів поруч українських пластунів. Авторові статті „вдалося“ відфотографувати цю спільну групу десь на стації у Брошневі. Очевидно, ця група „замаховців“ дуже добре законспірована, коли вона на очах публики витає закордонних гостей. Треба здемаскувати професійного клеветника! Ці самі німецькі скавти, які відвідували український пласт, були також у Львові, дістали нічліг в другім Домі Техніків, дуже хвалили собі обіди в кухні „Братньої Помочі“ та разом із студентами політехніки оглядали Львів, який між іншим їм дуже подобався. Але чи краківському брехуневі залежить на правді? Коби тільки каламутити воду, коби інтерес ішов!“

— **Важне для учнів середніх фахових шкіл.** Міністерство внутрішних справ подало до відома, що учні середніх фахових шкіл можуть дістати відложення військової служби аж до укінчення останньої кляси теоритичного курсу науки. Цей розпорядок видано тому, що в середніх фахових школах скасовано позашкільну практику і учні тих шкіл мусять відбути військову службу найдальше по скінченні останньої кляси.

— **Крадуть хоругвки.** Невідомі люди вломилися на стрих Менделя Мехеля при вул. Різні 5 у Львові та вкрали 5000 святочних хоругвок. Хоругвки варта 500 зол.

— **Поїзд із 1000 вояками упав у провалля.** Є чутки, що поїзд, який віз тисячу бразилійських вояків вискочив зі шин між Сао Павльо і Сантос і впав у провалля. Скільки вояків згинуло покищо невідомо.

— **Поліцай убив утікаючого.** У Сіняві (пов. Ярослав) поліцай Муха стрінув двох людей, які —як подають польські джерела — пустилися втікати, коли побачили його. Поліцай стріляв і вбив одного з утікаючих: Василя Шуля з Леваковa (пов. Ярослав).

— **Студент політехніки — ватажок злодіїв.** У мазовецькім і варшавськім повіті від довшого часу бушувала шайка злодіїв. Щойно тепер поліція арештувала всіх членів тієї ватаги. Виявилося, що ватажком злодіїв був студент варшавської політехніки з хемічного виділу Олександер Касторович.

— **Поліцай убив арештованого.** В Дрогобичі поліціянт Войціцький хотів арештувати Володислава Млинарського під замітом якогось злочину. Млинарський кинувся на поліціянта і хотів розброїти його. Тоді поліціянт стріляв до арештованого і поклав його трупом.

— **Утікли з вязниці.** У Щирці арештовано Германа Лібшіца і Абрагама Шаргля і проти них мав відбутися процес. Та обидвом вязням видно не подобалось сидіти у вязниці і вони скористали з хвилевої неприсутности сторожі та повтікали на волю.

—**Цікава демонстрація.** У Відні відбулась велика демонстрація, яка мала на меті примусити уряд зреформувати закони про подружжя. Демонстрацію влаштувала „Ліга прав людини". Д-р Палестер, визначний правник, виголосив промову, в якій доказував, що теперішні закони про подружжя перестарілі, що вони ухвалені в часах, які з нинішними вимогами не мають нічого спільного та стають тягарем для нової людини. Д-р Енглендер промовляв, що закони про подружжя заперечують всі домагання волі і демократії. В Австрії є тепер 50.000 подружих пар, які взяли диспензу і живуть окремо, не маючи права звінчатись вдруге, а ці подружі пари мають 100.000 дітей, які не мають права шлюбних дітей. Підчас демонстрації жінки несли таблиці із написами: „Приспішіть реформу подружих законів!" „Геть з середновічною подружою неволею!"

— **Граф Кайзерлінґ у Відні.** Визначний фільософ граф Кайзерлінґ приїхав до Відня, де мав виклад п. з. „Індивідуальність та колектив". Він порівнав колективізм, що є в Америці із насильною колективізацією у СРСР та доказував, що населення Америки своєю організованістю дає здоровий колективізм вільних і творчих людей, протиставлячи організованих продуцентів і робітників нетворчим і шкідливим елементам народу, тоді, як СРСР терором і насильством хоче віддати державу в руки якраз нетворчих і галапасних елементів. Як відомо, граф Кайзерлінґ щойно вернув з Америки і видав про неї дуже цікавий твір.

— **Бузьки жертвою електрики.** У Шлезвіку одної ночі аж 130 місцевостей нагло опинилось без електричного світла. Виявилось, що хтось пірвав електричні дроти. Вранці побачили, що стадо бузьків відлітаючи в теплі краї, сідало на дроти спочивати, пірвало ці дроти, при чім згинуло 90 бузьків.

— **Наймолодший письменник.** В Ліоні вийшла книжка п. з. „Екзелзіор", якої автор Едвард Чертон має тільки 14 літ. Це, здається, наймолодший автор в історії літератури.

— **Ґрамофон серед муринів.** Анґлійська фільмова експедиція приїхала до центральної Африки фільмувати муринів і привезла зі собою ґрамофон. Перший раз у житті мурини мали щастя почути музику ґрамофонових плит, між іншим чомусь найбільше їм подобався спів Каруза. Чорношкірі аматори ґрамофону були переконані, що в ґрамофоні сидить маленький чоловічок, який співає їм на потіху і припрошували: „Карузо, заспівай нам ще раз!", а навіть приносили для Каруза дарунки. Одно племя муринів хотіло конечно купити ґрамофон і давало за нього вола, а коли анґлійці не згодились, начальник муринського племени офірував анґлійцям свою молоденьку дочку, та анґлійці не згодились і на те і забрали ґрамофон назад зі собою до Льондону, на превеликий смуток муринів.

— **Самовбивство танцюристки.** Молода, 24 літня танцюристка Олена Баркей, дочка голови віденської організації мистців отруїлась світляним ґазом. Вечором перед самовбивством вона виступала в кабареті, була дуже весела і провела ніч на забаві. Лишила вона лист, в якому написала тільки одно речення: „Як умру, буду щаслива". Причина самовбивства невідома.

— **З тайн спіритизму.** Відомий спіритист, пастор Діксон утворив у Сан-Франціско окрему церкву спіристистів. На останньому сеансі цього спіритиста викликано „духа" одної жінки, яка вмерла перед 3 місяцями. Двоє дітей поговорило собі з матірю і були дуже вдоволені, бо мати говорила, що її по смерти живеться краще, як на землі.

— **Цікаві листи.** Як подає радянська преса, в центральному архіві в Москві найдено листи короля Людвика II. до цариці Марії Олександровни. Листи здебільша писані 1866 року. Як видно з листів, то короля Людвика і Марію Олександровну лучив таємний любовний звязок, не зважаючи на те, що цариця була від цього короля значно старша. По програній війні із Прусією король Людвик просив у листах царицю вжити своїх впливів на те, щоби Росія виповіла Прусії війну, але як видно з листів, цариці не вдалось помогти свому любовникові та вислати йому на поміч російську армію.

Дописи.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. (Неможливість якоїнебудь культурно-освітньої праці. — Заборона діточої вистави в Теребовлі). Всяка праця в повіті завмерла. Старосто заборонило влаштовувати концерти в честь Митрополита Шептицького. Про виборчу аґітацію нема мови. Зразком настроїв може бути прим. село Глещава, де була в днях 1. і 2. ц. м. карна експедиція. Місцеві селяни так сильно перестрашилися погрозою відзджаючої експедиції, що до-нині не можуть очуняти зі страху. Коли в неділю 5. ц. м. прибув на місце представник Союзу Українських Кооператив, щоби разом з управою кооперативи сконстатувати висоту шкоди, то члени управи і надзірної ради відмовилися прийти до кооперативи зі страху. Таксамо не дали ключів, щоби представник сам оглянув шкоду. Вже тиждень, а кооператива замкнена, на чім, розуміється, користають приватні склепи, що є в чужих нам руках. Накінець треба додати, що в селі спокійно і там, як взагалі в теребовельськім повіті, не було випадків т. зв. „саботажів". — Дня 5. жовтня п. р. мала відбутися заходом теребовельської захоронки діточа вистава „Соняшник". Та повітове старосто в Теребовлі не дало дозволу. Відмову мотивувало небезпекою заколочення публичного спокою. Але день передтим, в суботу, давали жиди свою виставу і відбували без перепон влади забаву з танцями. — В селі Лошнів невідомі справники вибили в читальні „Просвіти" вікна й обмазали стіни читальні свинством. За виновниками пошукує жандармерія.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платить кооперативам дня 14. жовтня п. р. масло солене експортове 3·70 зол., масло пріва бльокове 3·70 зол., літра молока 0·29 сотиків, літра сметани 1·40 зол., копа яєць 11·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 15. жовтня, год. 7·30 вечором „Дімок трьох дівчат".

Четвер, 16. жовтня, год. 7·30 вечором „Богема", опера Пуччінія.

Пятниця, 17. жовтня, год. 7·30 веч. „Дімок трьох дівчат".

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі): Щодня „Хоробрий вояк Швейк".

Малий Міський Театр:

Середа, 15. жовтня, год. 7·30 веч. „Вічне перо".

Четвер, 16. жовтня, год. 7·30 вечором „Вічне перо", комедія Фодора.

Пятниця, 17. жовтня, год. 7·30 веч. „Вічне перо".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Залізна маска (з Фербенксом. на осн. Ол. Діма).
КАСІНО: Звукова фільма: „Льокомотива ч. 2329" (Льон Чаней).
КОЛЬОСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: Звукова фільма: Роскоші небезпеки.
ЛЕВ: Звукова фільма: „Король простаків".
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: Роскоші небезпеки.
ОАЗА: Сімба, король пустині. Пригоди воєнного брання.
ПАН: Безборонне дівча.
ПАЛЯС: Звукова фільма: „Роман над Ріо Гранде".
ПАСАЖ: Володарка Лібану. Американська комедія.
ПРОМІНЬ: Біла пустиня.
РАЙ: Звукова фільма: Парада кохання.
ХИМЕРА: Тому, що тебе кохаю.
СТИЛЕВЕ: Клич морк. Злодій з Багдаду.
ФАТАМОРГАНА: Сема заповідь.
УТІХА: Воскресення. Російський хор і балалайки.

Програма радіо.

Четвер 16. X. 1930.

Варшава (1411,7) 12·35 Шкільний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Музичні продукції. **Берлін** (419) 19·30 Ганс Врана (баритон) співає балади. **Харків** (426) 16·00 Орхестра. **Стокгольм** (435,8) 20·00 Віденські вальси. **Прага** (486,2) 16·30 Хор із синаґоги. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Делякерд. **Будапешт** (550,5) 17·40 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 15·30 Концерт. **Москва** (1481) 18·30 Народній вечір.

Пятниця 17. X. 1930.

Варшава (1411,7) 12·10 Ґрамофонові плити. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Сольо на ксильофоні. **Льондон** (356,3) 19·40 Концерт. **Берлін** (419) 16·30 Концерт сліпців. **Харків** (426) 16·30 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 19·30 Хор. **Рим** (441,2) 12·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 16·30 Концерт. **Брюссель** (508,5) 21·15 Ріґолетто. **Будапешт** (550,5) 12·05 Військова орхестра. **Москва** (1481) 18·30 Народній вечір. **Париж** (1724,1) 16·40 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Репертуар Нового Українського Театру дир. П. Карабіневича. 718
Новий Самбір:
16. X. „Танок Венери".
Добромідь:
17. X. „Танок Венери".
Бірча:
18. X. „Танок Венери".
19. X. „Шукаю мужа".
Перемишль:
20. X. „Танок Венери".

Ширіть наш часопис!

Установчі

Загальні Збори

Товариства Українських Інженірів в Ч. С. Р. відбудуться в неділю, дня 19. жовтня ц. р. в „Репрезентативнім Домі" міста Праги

з таким порядком:

1. Відкриття Загальних Зборів.
2. Звіт Тимчасового Виділу.
3. Звіт Контрольної Комісії.
4. Дискусія над звітами.
5. Димісія Тимчасового Виділу.
6. Димісія Контрольної Комісії.
7. Вибір нового Виділу та Контрольної Комісії.
8. Внески та запити.

За Тимчасовий Виділ:
Інж. Антін Галька — голова.
Інж. Микола Главач — секретар.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.